

DECIZIE

13 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Oleg Sternioală

Judecătorii

Iuliana Oprea, Nina Vascan

Victor Burduh, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Societatea pe acțiuni „Moldasig”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu răspundere limitată „Numina” împotriva Societății pe acțiuni „Moldasig”, intervenient accesoriu Banca comercială „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” societate pe acțiuni cu privire la încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, a dobânzii de întârziere, a penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Societatea pe acțiuni „Moldasig” și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău din 15 iunie 2016,

c o n s t a ț ă:

La 24 aprilie 2015 SRL „Numina” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Moldasig”, intervenient accesoriu BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA cu privire la încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, a dobânzii de întârziere, a penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 06 iulie 2011, între SRL „Numina” și SA „Moldasig” a fost încheiat contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054.

A menționat că, conform pct. 1.1 al contractului de asigurare enunțat, SRL „Numina” s-a obligat să plătească SA „Moldasig” prima de asigurare în sumă de 13752 de lei, iar SA „Moldasig” s-a obligat să plătească, la producerea riscului asigurat, SRL „Numina” sau beneficiarului asigurării BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA despăgubiri de asigurare în sumă de 8089648 de lei, ceea ce constituie 40 % din valoarea asigurată a bunurilor în sumă de 20224120 de lei.

A susținut că, la 08 iulie 2011, a achitat pârâtei prima de asigurare în sumă de 13752 de lei și surplusul de 2183 de lei, în total suma de 15935 de lei, fiindu-i eliberată polița de asigurare seria AIC/01 nr. 1054, cu termenul de valabilitate din 07 iulie 2011, ora 00.00 pînă la 06 iulie 2012, ora 24.00. Astfel, și-a executat pe deplin obligațiile contractuale asumate.

A afirmat că, la 24 decembrie 2011, aproximativ la ora 23.40, în depozitul-secția de producere a societății din str. Zelinski,11, mun. Chișinău, în care au fost depozitate toate bunurile asigurate prin contractul nr. AIC/01-1054 din 06 iulie

2011 în sumă de 20224120 de lei, a avut loc un incendiu, în urma căruia au fost distruse toate bunurile asigurate, precum și alte bunuri materiale, ce îi aparțineau.

A relevat că, faptul producerii incendiului se confirmă prin încheierea tehnico-incendiară nr. 50-2011 din 23 ianuarie 2012 a Direcției Salvatori și Pompieri a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI și certificatul nr. 42 din 31 ianuarie 2012, eliberat de Detașamentul Pompieri și Salvatori Botanica.

A invocat că, la 26 decembrie 2011, Procuratura Botanica, mun. Chișinău a intentat cauza penală nr. 2014212329, conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (2) lit. a) din Codul penal. Ulterior, prin ordonanța Procuraturii Botanica, mun. Chișinău din 21 decembrie 2013 a fost suspendată urmărirea penală, din motiv că în urma măsurilor întreprinse nu au fost identificate persoanele care au comis infracțiunea.

Astfel, consideră că, la 21 decembrie 2013, a avut loc pronunțarea actului de procedură, care definitivează procesul penal și obligă asiguratorul să achite asiguratului sau beneficiarului asigurării, despăgubiri de asigurare în sumă totală de 8049199,76 de lei.

A declarat că, la 26 decembrie 2011, s-a adresat la SA „Moldasig” cu cerere, prin care a solicitat constatarea și achitarea despăgubirii de asigurare în sumă de 8049199,76 de lei și în aceeași zi, a fost întocmit actul de constatare și evaluare a pagubelor nr. D/AIC/11-24, prin care s-a confirmat faptul producerii incendiului în noaptea dintre 24 și 25 decembrie 2011 și distrugerii totale a bunurilor asigurate în valoare de 20224120 de lei, precum și temeinicia achitării sumei asigurate de 8089648 de lei.

A relatat că, s-a adresat către pârâtă cu numeroase cereri, prin care a solicitat achitarea despăgubirii de asigurare, însă acestea nu au fost executate.

A menționat că, la 17 mai 2013, a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Moldasig” cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare în avans în mărime de 50 % și, anume, suma de 4024599,88 de lei, a dobânzii de întârziere și a penalității de întârziere, iar prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013 a fost recunoscut ca fiind ilegal refuzul SA „Moldasig” la plata despăgubirii în avans în urma incendiului produs la 24 decembrie 2011 în depozitul-secția de producere a SRL „Numina” și au fost încasate din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în avans în sumă de 4024599,88 de lei (50% din 8049199,76 de lei), penalitatea de întârziere în sumă de 742427 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 946001,28 de lei și taxa de stat în sumă de 50000 de lei.

A susținut că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 septembrie 2014 a fost admis apelul declarat de către SA „Moldasig”, a fost casată hotărârea primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă această cerință, iar prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 10 decembrie 2014 recursul SA „Moldasig” a fost declarat inadmisibil.

A afirmat că, la 17 decembrie 2014, a fost executată hotărârea judecătorească enunțată, însă SA „Moldasig” refuză neîntemeiat să achite suma restantă la despăgubirea de asigurare.

Solicită încasarea din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” a restanței la despăgubirea de asigurare în sumă de 4024599,88 de lei, a dobânzii de

întârziere în sumă de 1258208,51 de lei pentru perioada 22 decembrie 2013 – 22 aprilie 2015, a penalității de întârziere în sumă de 724426,20 de lei (4024599,88 de lei*0,1 %*180 de zile) calculată în baza art. 6 alin. (6) al Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 15 iunie 2016 a fost admisă parțial acțiunea și au fost încasate din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în sumă de 4024599,88 de lei, penalitatea de întârziere în sumă de 724426,20 de lei și taxa de stat în sumă de 50000 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 a fost respins apelul declarat de SA „Moldasig” și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 27 septembrie 2017 a fost admis recursul declarat de SA „Moldasig”, a fost casată integral decizia instanței de apel și a fost restituită cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2017 a fost respins apelul declarat de către SA „Moldasig” și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 15 martie 2018, SA „Moldasig” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii și încasarea din contul SRL „Numina” în beneficiul SA „Moldasig” a cheltuielilor de judecată suportate pentru examinarea cererii de apel în mărime de 37500 de lei și a cererilor de recurs în mărime de 50000 de lei.

În motivarea recursului indică că, atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate, deoarece au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și, anume, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și a fost interpretată în mod eronat legea.

Consideră că, instanțele de judecată nu au verificat minuțios argumentele invocate de către părți și nu au examinat multiaspectual și în ansamblu probele prezentate, nu au intrat în esența raporturilor juridice dintre părți reglementate de contractul de asigurare facultativă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054, condițiile de asigurare a bunurilor persoanei juridice și prevederile Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări, precum și au apreciat eronat mărimea despăgubirii de asigurare, încălcându-i, astfel, dreptul la un proces echitabil.

Menționează că, conform actului de control fiscal nr. 6711742 din 31 martie 2015, întocmit de către inspectorii DACM a IFPS, în perioada 01 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2015, a fost decontată la cheltuieli valoarea bunurilor materiale în sumă totală de 19079274 de lei, o parte din bunurile asigurate de către SRL „Numina” fiind parțial deteriorate, după caz, comercializate, returnate în producere, restabilite, deconservate și puse în funcțiune. Respectiv, nu toate bunurile asigurate și amplasate în depozit au fost distruse în incendiu, faptul dat influențând modul de stabilire a despăgubirilor de asigurare și a legislației aplicabile.

Susține că, conform prevederilor art. 15 alin. (7) al Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări, în cazul în care s-a încheiat contract de asigurare pentru o sumă asigurată inferioară valorii bunului supus asigurării,

despăgubirea cuvenită se reduce proporțional raportului dintre suma prevăzută în contract și valoarea bunului dacă prin contract nu s-a convenit altfel.

Afirmă că, în legătură cu faptul că, conform contractului de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011, asigurarea este proporțională (40%), respectiv, suma prejudiciului ce urmează a fi despăgubit constituie 7631710 de lei (19079274 lei x 40 %). Mai mult ca atât, pct.5.4 din contract prevede aplicarea unei franșize necondiționate în mărime de 0,5 % din suma asigurată - 40448 de lei. Prin urmare, suma despăgubirii de asigurare ce poate fi solicitată de intimată urmează a fi redusă cu suma franșizei și constituie 75914262 de lei, iar având în vedere faptul că, a fost achitată o parte din despăgubirea de asigurare în sumă de 4024559 de lei, urmează a mai fi achitată suma de 3566703 de lei.

Relevă că, instanțele de judecată, la soluționarea cauzei, urmau să aplice prevederile art. 5 alin. (3), 6 alin. (1) și 15 alin. (7) și (11) ale Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurare și ale art. 514 din Codul civil.

Consideră că, instanțele de judecată neîntemeiat au încasat penalitatea de întârziere, deoarece în speță, nu a fost încălcat termenul de plată a despăgubirii de asigurare, care conform contractului de asigurare urmează a fi achitată integral doar după finalizarea dosarului penal.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 06 iunie 2018 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la 06 iulie 2011, SA „Moldasig”, în calitate de asigurător, a încheiat cu SRL „Numina”, în calitate de asigurat, contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054, prin care asiguratul s-a obligat să plătească asigurătorului prima de asigurare în suma de 13752 de lei, iar asigurătorul s-a obligat să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau beneficiarului asigurării BC „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA despăgubiri de asigurare în sumă de 8089648 de lei, ceea ce constituie 40% din valoarea asigurată a bunurilor.

Conform anexei nr. 1 al contractului de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice enunțat, ca obiect al asigurării au servit bunurile asiguratului în sumă totală de 20224120 de lei.

La 06 iulie 2011, SRL „Numina” a primit de la SA „Moldasig” polița seria AIC/01 nr.1054 al asigurării benevole a bunurilor persoanei juridice, cu termenul de valabilitate a asigurării din 07 iulie 2011, ora 00.00 pînă la 06 iulie 2011, ora 24.00, iar la 08 iulie 2011, SRL „Numina” a achitat SA „Moldasig” prima de

asigurare în sumă totală de 15935 de lei în baza bonurilor de plată nr. nr. 157 și 191.

De asemenea, s-a constatat că, la 24 decembrie 2011, în depozitul - secția de producere a SRL „Numina” din str. Zelinski, 11, mun. Chișinău, în care au fost depozitate bunurile asigurate în sumă de 20224120 de lei din anexa nr. 1 la contractul nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011, a avut loc cazul asigurat - incendiu, în urma căruia au fost distruse toate bunurile asigurate, fapt confirmat prin încheierea tehnico-incendiară nr. 50-2011 a Laboratorului Experimental Antiincendiar al Direcției salvatori și pompieri a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și certificatul nr. 42 din 31 ianuarie 2012, eliberat de către Detașamentul Pompieri și Salvatori Botanica.

La 26 decembrie 2011, Procuratura Botanica, mun. Chișinău a pornit urmărirea penală pe cauza penală nr. 2014212329, conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 197 alin.(2) lit. a) din Codul penal.

Prin ordonanța Procuraturii Botanica, mun. Chișinău din 21 decembrie 2013 a fost suspendată urmărirea penală pe cauza penală enunțată, pînă la identificarea persoanelor, care pot fi puse sub învinuire.

Din materialele dosarului rezultă că, la 26 decembrie 2011, SRL „Numina” s-a adresat la SA „Moldasig” cu cerere, prin care a solicitat constatarea și achitarea despăgubirii de asigurare în sumă de 8049199,76 de lei și în aceeași zi, a fost întocmit actul de constatare și evaluare a pagubelor nr. D/AIC/11-24, prin care s-a confirmat faptul producerii incendiului în noaptea dintre 24 și 25 decembrie 2011 și distrugerii totale a bunurilor asigurate în valoare de 20224120 de lei, precum și temeinicia achitării sumei asigurate de 8089648 de lei.

La 10 iunie 2013, SRL „Numina” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Moldasig” cu privire la recunoașterea refuzului la plata despăgubirii de asigurare în avans ca fiind ilegal și încasarea despăgubirii de asigurare în avans în mărime de 50 % și, anume, suma de 4024599,88 de lei, a dobânzii de întârziere și a penalității de întârziere.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013 a fost recunoscut ca fiind ilegal refuzul SA „Moldasig” la plata despăgubirii în avans în urma incendiului produs la 24 decembrie 2011 în depozitul-secția de producere a SRL „Numina” și au fost încasate din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în avans în sumă de 4024599,88 de lei (50% din 8049199,76 de lei), penalitatea de întârziere în sumă de 742427 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 946001,28 de lei și taxa de stat în sumă de 25000 de lei și în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 25000 de lei.

Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 septembrie 2014 a fost admis apelul declarat de către SA „Moldasig”, a fost casată hotărârea primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă această cerință, în rest hotărârea primei instanțe fiind menținută, iar prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 10 decembrie 2014 recursul SA „Moldasig” a fost declarat inadmisibil.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, SRL „Numina” a solicitat încasarea din contul SA „Moldasig” a restanței la despăgubirea de asigurare în sumă de 4024599,88 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 1258208,51 de lei pentru perioada 22 decembrie 2013 – 22 aprilie 2015, a penalității de întârziere în sumă de 724426,20 de lei ($4024599,88 \text{ de lei} \cdot 0,1 \% \cdot 180 \text{ de zile}$) calculată în baza

art. 6 alin. (6) al Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări și a cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, încasând din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în sumă de 4024599,88 de lei, penalitatea de întârziere în sumă de 724426,20 de lei și taxa de stat în sumă de 50000 de lei, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către SRL „Numina”, instanța de apel a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, verificând legalitatea deciziei atacate, a constatat că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 232 CPC (în redacția Legii nr. 225-XV din 30 mai 2003), după examinarea tuturor probelor, președintele ședinței de judecată precizează dacă participanții la proces și reprezentanții acestora solicită completarea materialelor din dosar. Dacă nu se fac astfel de cereri, președintele declară finalizarea examinării pricinii, instanța trecând la susțineri orale.

În conformitate cu art. 233 alin. (1) CPC (în redacția Legii nr. 225-XV din 30 mai 2003), susținerile orale constau în luările de cuvânt ale participanților la proces.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 07 decembrie 2017 rezultă că, lipsesc susținerile orale ale participanților la proces, instanța trecând de la explicațiile participanților la proces direct la replică.

Mai mult ca atât, în conformitate cu art. 373 alin. (2) CPC, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel, contrar prevederilor enunțate, nu a dat nici o apreciere actului de control nr. 5-671742 din 31 martie 2015, întocmit de către inspectorii principali ai Direcției control fiscal nr.1 a Direcției generale administrarea marilor contribuabili a Inspectoratul Fiscal Principal de Stat (f. d. 166-172, vol. I).

În consecință, instanța de recurs conchide că, examinarea cauzei în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet, evaziv, deoarece soluția instanței de apel nu întrunește condițiile unui proces echitabil în sensul art. 6 din Convenția

Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, fiind încălcat și principiul nemijlocirii.

Or, în conformitate cu art. 25 alin. (1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Astfel, din considerentele menționate și și având în vedere faptul că, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural de către instanța de apel, eroare care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate pe dosar și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material care reglementează relațiile civile, să adopte o decizie întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Societatea pe acțiuni „Moldasig”.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu răspundere limitată „Numina” împotriva Societății pe acțiuni „Moldasig”, intervenient accesoriu Banca comercială „Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” societate pe acțiuni cu privire la încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, a dobânzii de întârziere, a penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Iuliana Oprea

Nina Vascan

Victor Burduh

Mariana Pitic